

כל השלטון לזקנים

החיים הפוליטיים של ישראל בתשכ"ח עמדו כולם בסימן מאבק אחד ויחיד. לא היה זה המאבק החיצוני, בחזית ישראל-ערב לא חרגו הדברים מן השיגרה, ללא יוזמה חדשה וללא רעיון חדש. **אבא אבן** המשיך במישחק חסר-הערך עם **גונאר יארנינג**, שכל תכליתו היתה לדחות את ההכרעות. באו"ם הצליח **יוסף תקופ** ללכוד לכמה ימים את תשומת-ליבו של האזרח הישראלי, ששמח על חדות-לשונו בחיכוח עם הסובייטים. איש-הביטחון של שגריר ישראל בוואשינגטון, אך לא הצליח להלהיב את המיון.

המאבק הפוליטי האמיתי של השנה היה

מאבקם של זקני-מפא"י על המשך-שילטונם, מול פני הצעירים מכל הסוגים, ומול פני הפופולאריות-ההמונית של **משה דיין**.

במאבק זה ניצחו הזקנים, סיבוב אחרי סיבוב. האשה שתיכננה את כל הסיבובים, ושנחלה את כל הניצחונות, היתה אשת-המדיניות של השנה: **גולדה מאיר**.

תחילה היה על גולדה לחסל סופית את רפ"י, להכניס אותה למע"י הגדול של מע"י — מפלגת העבודה הישראלית. (שהתביישה בראש-תיבותיה והתעקשה להיקרא "עבר-דה" תוך חיקוי הדוגמה הבריטית וסירוס השפה העברית). מיבצע זה עבר בהצלחה. רפ"י חזרה למפא"י, במיסגרת של כניעה-כימעט-ללא-תנאי. הקורבן: אויבה הישן של

גולדה מאיר

חס ספיר, גם הוא אויב ותיק של דיין. בסוף תשכ"ח התחילה ההפיכה הרביעית, זו של ספיר עצמו, והיא כבר הצטיינה בתכונותיו האופייניות: המזימה להעלות את אחוזי-החסימה, הטלת מסי-המפלגות, ו- שורה של תוכניות אחרות, שנועדו להכשיר את הקרקע לשלטון-יחיד של המפלגה החדשה.

שאר המפלגות הוותיקות פשוט לא היו עוד חשובות — והנעשה בהן לא עניין איש. לכל היותר נועד להן בעתיד תפקיד כחיילות-עזר לסיעה זו או אחרת במע"י. מפ"ם התמוטטה לחלוטין במשך השנה, בגדה בזו אחר זו בכל עקרונותיה — כש' מגוי וגמור עם מנהיגיה הזקנים והבלעדיים, **מאיר יערי** ו**יעקב חזן**, להסתפק ל- זקני מע"י, ללכוד יחד עימם נגד הכוחות הצעירים.

לכל הקרבות והמאבקים האלה לא היתה שום זיקה להבדלי-גישות, לתשובות שונות על האתגר הגדול של תשכ"ח — מלחמת ישראל-ערב ועתיד השטחים המוחזקים. הי- חוכות הגדול על ענייני-גורל אלה לא התנהל בתוך מע"י, וגם לא בינה ובין שאר מפלגות-החלוטין הזקנות, אלא בין המימסד כולו ובין הכוחות החדשים שצמחו מחוץ לתחומו — שכוחם בכנסת היה עדיין קטן מדי שיוכלו להשפיע על ההכרעות.

גולדה, **שמעון פרס**. האיש שהרוויח: **יוסף אלמוגי**, שקפץ בעוד מועד מן האונייה הטובעת — חזרה לסיפוגו של **אבא חושי**.

הדבר לא היסל את דיין, שפופולאריותו הוסיפה לגאות, גם אחרי שקבר את עצמו, פשוטו כמשמעו, בעת חפירה ארכיאולוגית בלתי-חוקית. החלמתו מהחיריה, והצלחתו להתזרזר לעצמו את קולו, רק הגבירו את האהדה אליו.

כדי לבלום את דיין, החליטה גולדה לפטר חלקית את **לוי אשכול** הוקן, להעביר כמה מסמכויותיו ל**ליגאל אלון**, שנתמנה סגן-ראש-הממשלה — להלכה בתפקיד בכיר מזה של דיין. מהפכה זו הצליחה רק חלקית, כי אשכול סירב למסור סמכויות של ממש, והמינוי לא שינה את יחסי-הכוחות לטובת אלון, שנראה יותר מדי כנער-שעשועים של הזקנים.

או באה ההפיכה השלישית — התפטרות תה של גולדה, על מנת להכניס לתפקיד אדם צעיר יותר, לוחם ללא כחל ושרק, הרגיל לדרוס כל התנגדות בכוח גס: **פינ"ב**

(קאריקטורה של זאב ב.הארץ)

חיסול רפ"י: הנסיגה הגדולה

רפואה

הרופא קרוב ללב

שהמנתחים למדו להעביר לב חי, לא הצליחו החוקרים עדיין למצוא שיטה בטוחה ל- שיתוק כוח-התנגדות של הגוף לצמיחות. מחלוקת זריפה עזר יותר החלוקה סביב השאלה: מי קובע מתי אדם מת? ברור כי אין ערך ללב אם האדם מת סופית. ממילא היה צורך להשתמש בלב זמן-מה לפני כן — ועצם מושג המוות היה זקוק להגדרה חדשה וברורה.

בניתיים צצה שאלה עמוקה עוד יותר: מי קובע מי יקבל את הלב, ומי לא? מי מחליט את חייו של מי להציל בעזרת ליבו של מת, כאשר הלבבות מעטים, והנוקמים רבים?

ברנארד עצמו היה הדיפך מהוגה-דיעות המתלבט בבעיות מופשטות אלה. הוא גילה את עצמו לעולם כאכסטרורוס מושבע, אדם הנחנה מפירסומת אישית, מתהילה, מאהבת נשים וזהרות. הוא הסתובב בעולם, שופע מרץ והומור, רוקד ומתעלס, השאיר אחריו אוהדים ומתחייב-יקורת — דמות שונה מאוד מן הרופא השיגרתי המקובל.

הרפואה קרובה לכל לב — והשנה היה הלב קרוב לרפואה. כי תשכ"ח ראתה את אחת המהפכות הגדולות, את אחת המחלוקות החריפות, וגם את אחת הדמויות החורגות ביותר בתולדות הרפואה.

האיש היה הד"ר **כריסטיאן ברנארד**, רופא דרום-אפריקאי שהפך בן-לילה גיבור

ד"ר ברנארד

בינלאומי, כאשר הצליח לראשונה לשחול לב אדם בחזהו של אדם אחר. בעיקבותיו הלכו השנה רופאים רבים אחרים. רוב בעלי הלב-השחול מתו. הדבר הביא למתי-חת ביקורת על השיטה כולה, כי בעוד

או תיהפך הכנסת, סופית, לפארלמנט של דמוקרטיה עממית, ללא נציג אופוזיציוני. באותה שעה התנוונו והתפרקו המפלגות עצמן. אחרי פרישת פלג מחרות בשנה ה- קודמת, פרש **שלמה כהן-צידון** מגחיל, ו**יזהר הררי** עבר למע"י. **דוד בן-גוריון** נותר כסיעת יחיד, אחרי חיסול רפ"י. ומפ"ם הוקנה גילתה סימנים של התפרקות מעשית ומוסרית — כאשר היתה מוכנה לכל קורבן לשם השתלבותה במע"י.

נות בכנסת, ועל ריבוי השאליות שלהן. מכאן היה רק צעד אחד לביצוע הקנונייה הגדולה שהוכנה עלידי עסקני מע"י, תוך שיתוף עם אנשי גחיל והדתיים: להעלות את אחוזי-החסימה לשלושה, ארבעה או חמי-שה אחוזים, כדי לחסל בכנסת הבאה כל שריד של אופוזיציה. בעלי המזימה מקווים כי בצורה זו יעלה בידם לחסל את כל ה- מפלגות וולת מע"י, גחיל והמפרדל — שיקימו מחדש את הליכוד הלאומי ביניהן.

אולם זיק יחיד זה רק הבליט את האפלה שהשתררה בפארלמנט הישראלי. התרוממות-הרוח של ימי-החירום של תש-כ"ז, שהזדיקו את הקמת הליכוד-הלאומי, חלפה כליל. המיבחן העליון עבר, אך הי- ליכוד הלאומי נשאר. במקומה של השות-פות למשימה עליונה, באה קנונייה של ה- מפלגות הגדולות לחלוקת השלל והחיסול שארית האופוזיציה.

שורה של הצבעות מבישות מסמנות את התנוונות הדמוקרטיה הפרלמנטאריה. חרף התנגדותו המוחלטת של הציבור, וזחת הדעת של אנשי הבריאות והביטחון, ותוך התנגדות שרה-הפיתוח האחראי לעניין, איש-רה הכנסת סופית את הקמת רינג' ד' בתל-אביב. הנשיא הזקן, **זלמן שזר**, נבחר ב- הצבעה השאית, ובהצבעה השאית דימה נדחה התיקון הקטן ביותר בסדר-הגשואין הדתיים. בהצבעות גלויות נדחה הרעיון להקים בית שני ולהעביר אליו את ותיקי הכנסת, ונפסלה זכות הרפורמים להתפלל בצהתא ליד הכותל.

עם הקמת מפלגת-העבודה, וחיסולה הסופי של רפ"י, גדל תיאבון השילטון וגסות-פער-לתו. איש רפ"י, השר **יוסף אלמוגי**, הפך לצחוק את כל סיסמות מפלגת-המחויסלת כאשר הגיש והעביר בכנסת, במכה אחת, את חוק מסי-המפלגות, המחייב את הציבור לקיים בכספו את מנגנוני המפלגות שהוא שונא אותם. באותו מכש הועבר בקריאה הראשונה חוק-המושבים הדרוסני.

שרידי האופוזיציה בכנסת, של הסיעות הקטנות, עוררו את הזעם הגובר של הרוב השתלטני. נסיונם להעלות בכנסת את ה- נושאים החיוניים של הביטחון ובעיית ה- שטחים המוחזקים, שהממשלה לא היתה מעוניינת בדיון בהם, נבלמו ביד גסה. בתשכ"ח הונף הגרון גם על המבשר היעיל העיקרי שנתר לאופוזיציה הלוחמת: השאליתה. יו"ר הכנסת, **קריש לוי**, החל מפרש את תקנון-הכנסת בצורה המצומצמת ביותר, לתקן שאליות ואף לפוסלן, בניגוד לנוהגו שלו — ולנוהג קודמיו — בשנים קודמות. המילים האחרונות שהושמעו ב- כנסת בתשכ"ח היו דבריו של לוי עצמו, בהם מתח ביקורת על ריבוי הסיעות הקט-

הכנסת

לקראת דמוקרטיה עממית

הרגע הגדול היחיד של הכנסת בכל שנת תשכ"ח בא בעיקבות הצעה לסדר-היום ב- עניין רצה-העם בבוא-פרה. אחרי נאומי חמי-שת המציעים — **אורי אבנרי**, **שמואל תמיר**, **הנס קלינגהופר**, **אמה תני** **מי ושלמה לורניץ**, הפרה הכנסת את מרותו של **אבא אבן**, החליטה הפגנתית לדון בעניין במליאה.

קדיש לוי